

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESŤNÁST STRANÁCH.

Predplatná cena:
 Na celý rok — — 4 koruny — hal.
 Na pol roka — — 2 „ — „
 Na štvrt roka — — 1 „ — „
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor:
 Dr. ALEXANDER ERNSZT,
 páp. komorník.
 Za vydanie zodpovedný
 JÁN MOLNÁR, prälát

Redakcia a vydavateľstvo:
 Budapešť, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.
 Sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novin
 ohlasy a náhodné reklamácie. Ceny ohlasov dia tarify.
 Rukopisy sa nazpak nedávajú.

Podporujme kresťanské spolky a družstvá.

Za každej zavdanej príležitosti písali sme už o tom, že nesvedomiti ľudia nehladia na to, aké tisíce a tisíce ich bližných hladujú, ba aj hladom umierajú, lež s pomocou rôznych lstivých manipulácií ceny k vyžitiu najpotrebnejších článkov figliarskym, vôbec hriешnym spôsobom ženú do neslýchanej výšky. Zvlášte terajšie válečné časy poskytujú nám o tom veľmi smutné zkušenosti. Mnohí, čo posiaľ spokojní boli, keď za desať-dvadsať rokov stali sa millionármi, pritomne, počas svetovej vojny, v krátkom čase chcú shrabať milliony a milliony. Kupectvo považujú takrečeno za ich monopolium, za ich výlučné právo a opravde tyran-skou mocou ustálujú, za jakú cenu má sa predávať cukor, káva, petrolej, topánky, kolo-maz a iné potrebné veci.

Keď jedna-dve banky alebo kupecké obvody s veľkým kapitálom spoja sa a utvoria *kartell*: totižto usnesú sa na tom, že jeden-druhý článok, ku príkladu cukor alebo súkno predávať sa musí po tej a tej cene, vtedy není tej moci, čo by to prekaziť mohla. I samé kresťanské potravné spolky prinútené sú tie články predávať po tej cene, za jakú ich dostávajú, bo ich tovar nemôžu od iného dostať, ako od fabrikantov alebo veľkokupcov s mohútnym kapitálom, ktorí tvoria ten nešťastný *kartell*.

Takto teda všetci sme otrokami veľkých kapitalistov a musíme tak tancovať, ako nám hvízdajú.

K poľutovaniu je ozaj, že je tomu tak! Že je ale tomu skutočne tak, to dnes každý vie z vlastnej zkušenosti.

Pýtame sa teda, či proti tomuto neriadu není žiadnej pomoci? Či sa to už žiadnym spôsobom nedá premeniť? Či to už na večné veky tak má ostávať?

Nie! Môže sa tomu odpomôcť. Je to síce ťažká robota, ani sa nedá z dnes na zajtra previesť, pritom ale môžeme a musíme tomu odpomôcť.

Tejto pomoci jediným výdatným spôsobom je utvorenie pevného strediska kresťanských družství a založenie kresťanských spolkov po všetkých dedinách a mestách celej krajiny. Inej pomoci a iného lieku niet proti tejto zkaze.

V Nemecku už natoľko sú rozšírené kresťanské spolky a družstvá a majú natoľko pevnú ústrednú organizáciu, že tá i počas svetovej vojny prekaziť vládze každé figliarske zvyšovanie ceny, potrebných článkov. Stredisko týchto spolkov má svoje fabriky, ktoré samy dorábajú cukor, súkno atď. a svoje dôroby posielajú potravným spolkom, po dedinách a mestách jestvujúcim. Následkom toho je zcela prirodzená vec, že tam potravné spolky potrebný tovar lacno môžu predávať odberateľom. Ba aj iné fabriky a obvody neopovážia sa dvíhať ceny ich tovaru, bo sa musia obávať, že im na krku ostane. V Nemecku teda takýmto spôsobom vedia sa brániť proti veľkému kapitálu.

Spolky po dedinách jestvujúce, okrem toho od gazdov za najlepšie ceny pokúpia zbožie a iné potravné články a odovzdajú ich spolkom, čo sa nachodia v mestách. *Takýmto spôsobom*

neni sú iam potrební veľkokupci so zbožím, senzáli, vigéci a iní sprostredkovatelia, ktorí neorú, nesejú a predsa v Uhorsku majú lepšiu žatvu, ako dovedna všetci statoční hospodári. Veľkej drahoty totiž, aká u nás panuje, druhou príčinou je, že tu každý článok cez 10—20 rúk prechádza, kým sa dostane ku straviteľovi. U nás ku príkladu zbožie od hospodára kúpi menší kupec, ten ho predá väčšiemu kupcovi alebo parnému mlynu, ten predáva múku kupcom, čo kupčia s múkou, od týchto konečne múka dostane sa k pekárovi. Na zboží teda, čo po ťažkej práci urodí sa hospodárovi, zarába každý priekupec. Hospodár ale a väčšina statočne pracujúceho obyvateľstva krajiny duplované musia platiť za všetky potravné články a za každý kus chleba, čo do úst položia.

Proti dvojnásobnej príčine, zúriacej terajšej drahoty, totižto proti veľkému kapitálu a proti prechmatom sprostredkujúceho kupectva teda len tak sa môžeme obrániť, keď utvoríme pevné stredisko kresťanských družstiev a spolkov a keď po všetkých dedinách a mestách krajiny založíme kresťanské potravné spolky. Čo je vstave urobíť nekresťanský veľký kapitál, to, keď je zodpovedne pevné, previesť môže aj stredisko kresťanských spolkov. Veď Stredisko Kresťanských Potravných Spolkov v minulom 1915. roku zvýšenými cenami vyrobilo, osohu dosiahlo 110.000 korún, celá základina tohoto strediska ale oknáša len 238.000 korún. Z tohoto vidno, že keby táto kresťanská ustanovizeň pracovať bola mohla s väčším kapitálom, ak veľkých úspechov by bola mohla dosiahnuť! A k tomu koľko by bola mohla osožiť kresťanskému ľudu Uhorska!

Preto, milí bratia kresťanskí, podajme si ruky a utvoríme pevné, mohutné kresťanské združenie!

Nech nikto nepovie, že to nevládzeme previesť. Veď keď kresťanské obyvateľstvo Uhorska na válečnú požičku tisíce millionov obetovať mohlo — čo bolo veľmi osožné a chvalitebné, bo na to bola veľká potreba — ku utvoreniu pevného strediska kresťanských spolkov, ľahko môže složiť niekoľko stotisícov. Nech sa nikto nelaká! Nech nikto neni malej viery, chúlостivý a bojazlivý. *Od jedného človeka nežiada sa pri tom viacej, len aby značil jednu podielnu účasťinu na chatrných jednoto korún*

Nežiada sa to od nikoho za darmo, bo podpísané peniaze donášať budú úroky a neztratia sa. Za istotu a úroky značených peňazí, v smysle obchodných zákonov zodpovedné je Stredisko. Kto teda do tohoto Strediska vstúpi, nedonáša obeť, lež skrze to príde ku dobrému, statočnému kšeftu, pritom veľkú službu preukáže dobrej veci a mnoho osoží kresťanskému obyvateľstvu celej krajiny.

Verte mi, milí bratia, jestli sa chceme vyslobodiť z otroctva veľkého kapitálu, jestli sa chceme obrániť pred stá a stá nenasýtenými, pažravými príživníkmi, čo neorú, nesejú, nikomu neni sú na osoh, všetko nesvedomite sdražujú, každého vyžierajú, *z celej sily našej podporovať máme kresťanské spolky. Terajšia ukrutná vojna všetkým nám slúži ku veľmi trpkému poučeniu. Bodaj by celý kresťanský ľud poučila a povzbudila k tomu, aby konečne už raz postavil sa na vlastné nohy!*

G. K.

Upisujme válečnú požičku!

Odkedy terajšia svetová vojna zúri, uhorská vláda toto už po štvrtý raz obracia sa o požičku ku verným a vlasteneckým občanom krajiny, aby veľké výdavky za jestvovanie našej vlasti vedenej obrovskej vojny aj ďalej bez prekážky mohla zaokrývať.

Každý vie, že je ku vojne treba mnoho peňazí. Vystrojenie armády, jej zaopatrovanie stravou, kanónami, zbraňou a rozličnými inými válečnými prostriedkami stojí mnoho a mnoho millionov. A marné je mnoho vojakov, daromné je oduševnenie, daromná chrabrosť týchto vojakov, marné je aj najvýtečnejšie vedenie armády, keď vojnu vedúci štát ku pokračovaniu vo vojne nemá dost peňazí.

Ale teraz peniaze sú nie natoľko potrebné ku pokračovaniu vo vojne, lež viac *ku zabezpečeniu vydobitého víťazstva*. So zbraňou sme už zvíťazili na každom bojišti. Naši hrdinovia, ktorí tu i tu prídu na krátku urlaub, v rodinných kružkoch s výrazom radosti na tvári hovoria: *zvíťazili sme!*

Len sa obzrime po bojištach! Jedenadvadsať mesiacov je tomu, čo stojíme proti celému radu nepriateľov. Zo skalnatých Karpátov vybili sme vdierajúceho sa Rusa, hnali sme ho po horách-dolách Haliče, oslobodili sme Poľsko, vnikli sme po ruské jazerá a naša armáda jako neprelomiteľný žulový múr stojí na ruskom fronte, tak že tam múr dla ľudského výpočtu prelomiť nemožno. Aj na talianskom bojišti začína sa plniť osud. Naši zradcovia tak pochodili, ako svojho času bandita, ktorý sa dostal do svojej siete. Srbska niet, úplne je zničené. V palote kráľa zakrvavených rúk

bývajú naši hrdinskí vojaci. Praskla aj Čierna Hora, zlomili sme jej podvodnosť a čo z nej ostalo, to sa nám poddalo na milosť. Naši hrdinskí bojovníci s našim slávnym spojencom, s veľkým a mocným nemeckým národom, s víťazným Turkom a chrabрым národom bulharským zachránili našu drahú vlasť, pekné Uhorsko a proti podvodu a klamu, naše zbrane ako záruka stále pevnejšie stoja v strážii svätej idej svetového pokoja.

Zbraňou tedy naši nepriatelia proti nám nič nemôžu urobiť. Začínajú tedy boj bez zbrane a myslia, že keď budú čím ďalej preťahovať vojnu, vtedy my nebudeme stačiť potravnými článkami, kanónami, puškami, strelivom, municiou, slovom: peniazmi.

Ale aj táto ich nádej je marná a rozbije sa na nás, čo sme zostali doma. My, čo sme doma zostali, z hlavy našich nepriateľov vybijeme tú myšlienku, že nás možno vyhladovať. Naším drahým hrdinom, našej vlasti, samým sebe aj teraz dáme toľko peňazí, koľko je potrebné na zaodev, zaobuv našich synov a otcov, na ich zaopatrenie stravou, zbraňou, municiou. Veľké a bohaté Nemecko, naši verní spojenci aj teraz nám predišli dobrým príkladom. Tam minulé týždne na štvrtú válečnú požičku složili 11 miliardov. Tento skvelý výsledok nespomínáme preto, akoby nám niekto z vlastenectva mohol dávať poučenie, ale vysvitá aj z toho, že kde zbraňou, prácou a peniazom takto vládzu vojnu, — tam sa musí zlomiť aj vyhladovanie, táto posledná zbraň našich nepriateľov.

Doma zoslaný v potutvári pracujúci ľud zaiste aj z novej požičky si vezme svoj podiel. Z predošlých válečných požičiek každý sa mohol presvedčiť, že popri pozdvihnutí národnej sily nakoľko je válečná požička *dobrym obchodom*. Teraz už sotva sa najde človeka, ktorý by myslel, že jeho peniaze na najbezpečnejšom mieste sú doma v truhlici. Za dávnejších čias múdrejší ľudia v truhliciach peniaze ani nadržali, ale odkladali si ta obligátne, písma, záložné listiny. Nuž či není najistejším písmom, zálohom, najistejším obligátom úpis či obligácia válečnej požičky? Vedeli už aj vtedy, že keď peniaze vandrujú a neležia v truhlici, práve tak donesú svoje interesity, lesklé toliare, ako ošípaná svoje prasiatko alebo krava svoje teliatko. Statočne krútiaci sa peniaz je požehnaný, úrodný ako dážd, osožný ako hlboké oranie, suší slzy ako potecha. Skrytý, odpočívajúci groš je ako úhorom ponechaná zem; jalová krava, nerodiaci strom, na vyschnutom pótoku mlym.

Otvorme tedy naše truhlice, lebo týmto v prvom rade samým sebe pomôžeme. Prídeme k dobrému obchodu a požičiame vlastne len samým sebe; krem toho ale dokážeme sa byť aj dobrými vlastencami. Hrdinské vojsko našej milovanej vlasti ale dá nám na zámenu víťazný, slávny, dlhotrvanlivý, kvetúci pokoj.

1. Ako sa máme zúčastniť vo válečnej požičke?

Vo štvrtej válečnej požičke môžeme sa zúčastniť tak, že si kúpime teraz vypustené štátne papiere na-

zvané úpisami, obligáciami válečnej požičky. Úpis válečnej požičky je štátny cenný papier, zaň dobre stojí štát, národ celým svojím majetkom. Teda jeho hodnota je taká istá, ako hotových peňazí. A pritom ešte donáša dobré úroky, dajú naň v bankách lacnú požičku, ba je natoľko cenný, že úpis bárstedy možno bankám predať a tak ho ľahko možno zpeňažiť.

2. Kde možno kúpiť takéto cenné papiere?

Pri všetkých kráľovských štátnych pokladniciach a vo všetkých kráľovských daňových úradoch, vo všetkých poštových úradoch (v poštových sporiteľnách) a takmer vo všetkých bankách, sporiteľnách a úverkových spolkoch.

3. Ako si máme kúpiť úpisy válečnej požičky?

Úpisy válečnej požičky kúpime si upísaním (podpísaním). Upísanie ale stane sa tak, že na, v 2. punkte spomenutých miestach (upisovanie, podpisovacie miesta) k tomu cieľu vytlačené hotové upisovacie osvedčenie «Aláírasi nyilatkozat» zodpovedne vystavíme, meno si podpíšeme a cenu upísaných obligácií na poistenku, kvitanciu (pénztári elismervény) upisujúceho miesta vyplatíme.

4. Koľko času máme ku kúpe (upísaniu) úpisov válečnej požičky a na aké obnosy sú úpisy vystavené?

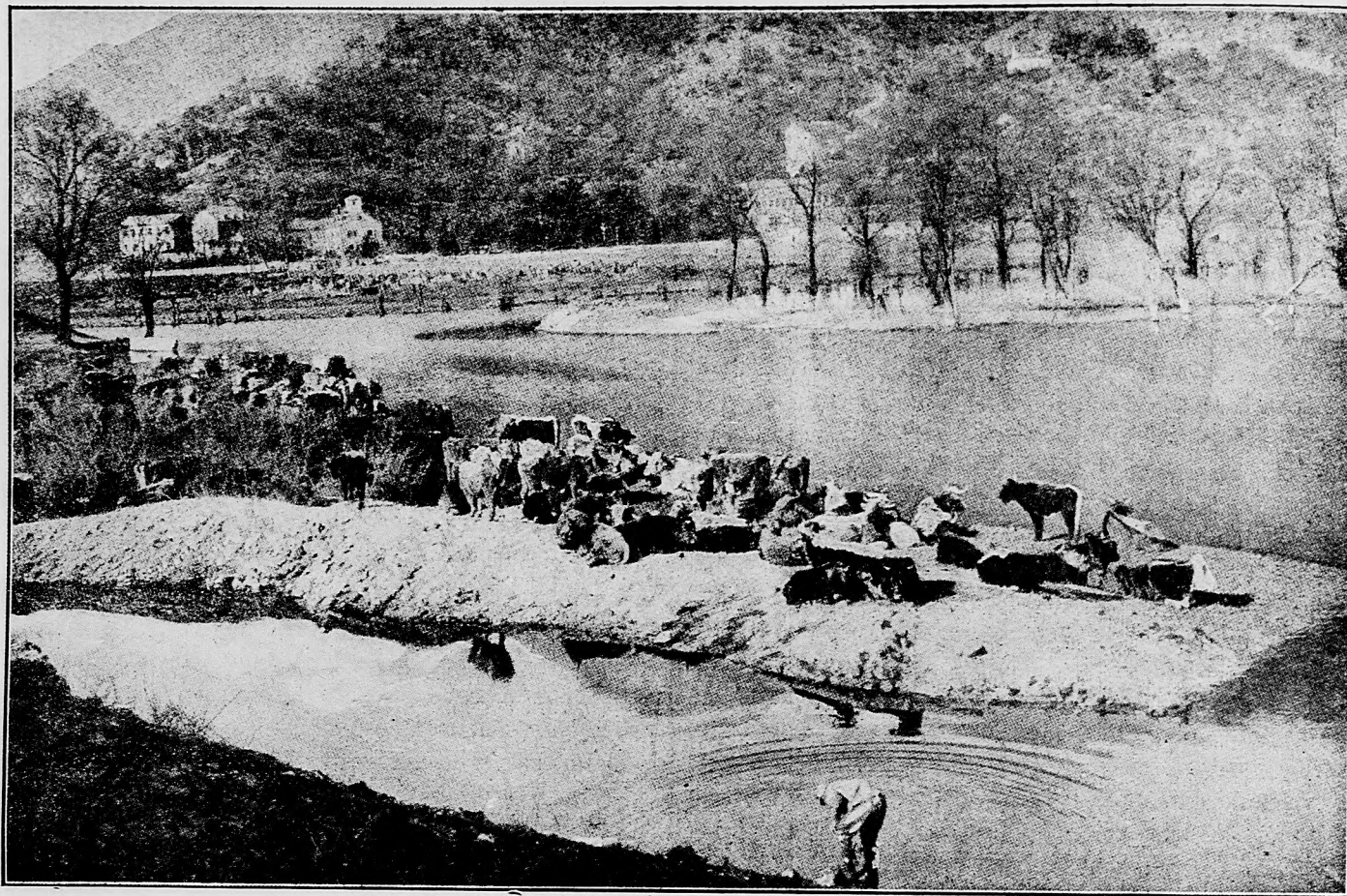
Čas na upísanie, kupovanie úpisov válečnej požičky trvá tridsaťpäť dní: *od 19. apríla do 23. mája*.

Úpisy vystavené sú na 50, 100, 1000, 5000 a na 10.000 korún. Toto finančníci tak povedia, že nominálna, menová hodnota úpisov je 50, 100, 1000, 5000 a 10.000 korún. Výraz 100 korún nominálnej (névérték) hodnoty znamená, že je 100 korún hodnoty vpísané do osnovy úpisu, to jest, že úpis znie na 100 korún hodnoty vpísanej do osnovy úpisu, to jest, že úpis znie na 100 korún. Keď je na úpise vpísané 5000 korún, vtedy uominálna hodnota úpisu je 5000 korún. *Tolokoto vyplatí štát majiteľovi obligácie, keď požičku vypovie.*

5. Aká je cena úpisov?

Cena jedného 100 korunového úpisu válečnej požičky, keď si ho kúpime do 5. mája tohto roku a hneď ho vyplatíme, je: *97 korún 20 halierov*. Keď si ho ale kúpime v dňoch od 6. do 23. mája, vtedy — vzhľadom na interesity medzi tým časom — úpis stojí: *97 korún 50 halierov*.

Ale je aj 50 korunový úpis. Toto je najmenší obnos, s ktorým sa možno vo válečnej požičke zúčastniť. Cena takéhoto 50 korunového úpisu, keď si ho kúpime v dňoch od 19. apríla do 5. mája, je: *48 korún 60 halierov*; keď si ho ale kúpime v dňoch od 6. do 23. mája, vtedy musíme dať zaň *48 korún 75 halierov*. Toto je opravdu taký malý obnos, že si každý človek, ešte aj ten chudobnejší, môže kúpiť úpis zo štvrtej válečnej požičky.

Lichva k zabitiu na brehu Skutarského jazera.

Cenu 1000, 5000 a 10.000 korunového úpisu môžeme si vyrátať tak, že si každý rozdelíme na 100 korunové úpisy a toľkokrát vezmeme cenu 100 korunového úpisu, koľkokrát v 100 korunovej hodnote chceme úpisov kúpiť.

Prí úpisovaní niet žiadnych trov.

6. Koľký interest platí štát a ako ho platí?

Úpisy donášajú 6 percentov úrokov (interestu) od ich nominálnej hodnoty. Toto znamená, že 100 korunový úpis donáša ročne 6 korún interestu. Ponevác ale dľa 5. punkta ku pr. za 100 korunový úpis menej treba platiť ako 100 korún, tak tieto úpisy donášajú vlastne nie 6 percentov, lež 6.18 percentov úroku.

Od týchto štátnych papierov štát počnúc od 1. mája tohoto roku každý rok 1. mája a 1. novembra, tedy vo dvoch čiastkach *pozatymne* bude platiť úroky. Prvý interest dostane človek už 1. novembra 1916. Pre interest *polročne* treba si ísť alebo poslať ta, kde sme si úpisy kúpili. Vezmeme si sebou úpis a tam zpomedi na polročný interest vystavených a ku úpisu vopred položených poisteniek — ktoré menujú aj strižkami, kupónami, — tú, ktorá sa poťahuje na splatný interest, odstrihnú, vyplatia za ňu úroky a úpis vrátia. Ale strižky, kupóny zamenia aj v bársktorom daňovom úrade alebo v poštovej sporiteľne.

7. Či treba platiť daň a poplatok od úpisov?

Štát úroky od válečných úpisov, práve tak ako v páde vypovedania hodnotu kapitálu válečných úpisov majiteľovi úpisov vyplatí bez odťahnutia každej jestvujúcej a v budúcnosti uviesť sa majúcej uhorsko-krajinskej dane, štempla a poplatku.

8. Či môžeme použiť naše peniaze v sporiteľniach ku upísaniu válečnej požičky?

Peniaze, ktoré máme v sporiteľni — *so zadržaním termínov vypovedania* — ľubovoľne môžeme použiť ku kúpe úpisov. V stoliciah a mestách stihnutých ruským a srbským vtrhnutím z pokladničných vkladov na válečnú požičku možno upísať ale len 25 percentov z tých peňazí, ktoré sme si uložili do sporiteľne pred augustom roku 1914.

9. Či dostať požičku na tieto úpisy a kde a koľko požičajú?

Na úpisy Rakúsko-Uhorská banka a Uhorská kráľovská Pokladnica Válečnej Požičky (Hadikölcson-pénztár), ale aj iné banky dajú požičku po 75 percentov nominálnej hodnoty úpisu, tedy na každý 100-korunový úpis sedemdesiatpäť korún, v tom páde, keď úpisy válečnej požičky u nich dáme do zálohu. Od tejto požičky teraz sa platí len päť percentový interest, kdežto od

úpisu válečnej počičky, ako už vieme, dostaneme vyše šesť percentov. Takto tedy ešte jeden percent padá na náš ošoh. Keď nemáme pri ruke peniaze, za ktoré chceme kúpiť úpisy, ale máme nádej, že ich v krátkom čase dostaneme, pomôžeme si tak, že na predošlé válečné úpisy v banke vyzdvihneme požičku. Aj od tejto požičky banka berie menšie interessy, než koľko kúpený obnos donáša a tak keďby sme ku upisovaniu štvrtej válečnej požičky použili aj požičané peniaze, v interessoch by sme na ne nedoplatili.

10. Čo znamená výpoveď?

Štát úpisy 6%-ovej válečnej požičky, keď sa mu to bude líbiť, môže vypovedať, čo znamená, že majiteľovi úpisu, obligácie tú summu, ktorá stojí na úpise, môže vyplatiť a úpis vtedy vtiahne. K tejto výpovedi ale štát pred 1. novembrom roku 1921. práva nemá. Z tohto nasleduje pre majiteľa úpisu ten ošoh, že za hodný čas bude dostávať šesťpercentové pekné úroky.

11. Kedy dostaneme úpisy?

Keď sme si na miestach (takzvaných upisovacích miestach) v 2. punkte označených úpisy válečnej požičky kúpili, o splatení peňazí od upisovacieho miesta dostaneme pokladničnú poistenku, kvitanciu (pénztári

elismervény). Za túto poistenku o krátky čas na tom istom mieste, kde sme splatili peniaze, dostaneme *vlastný, skutočný cenný papier, takzvaný úpis.*

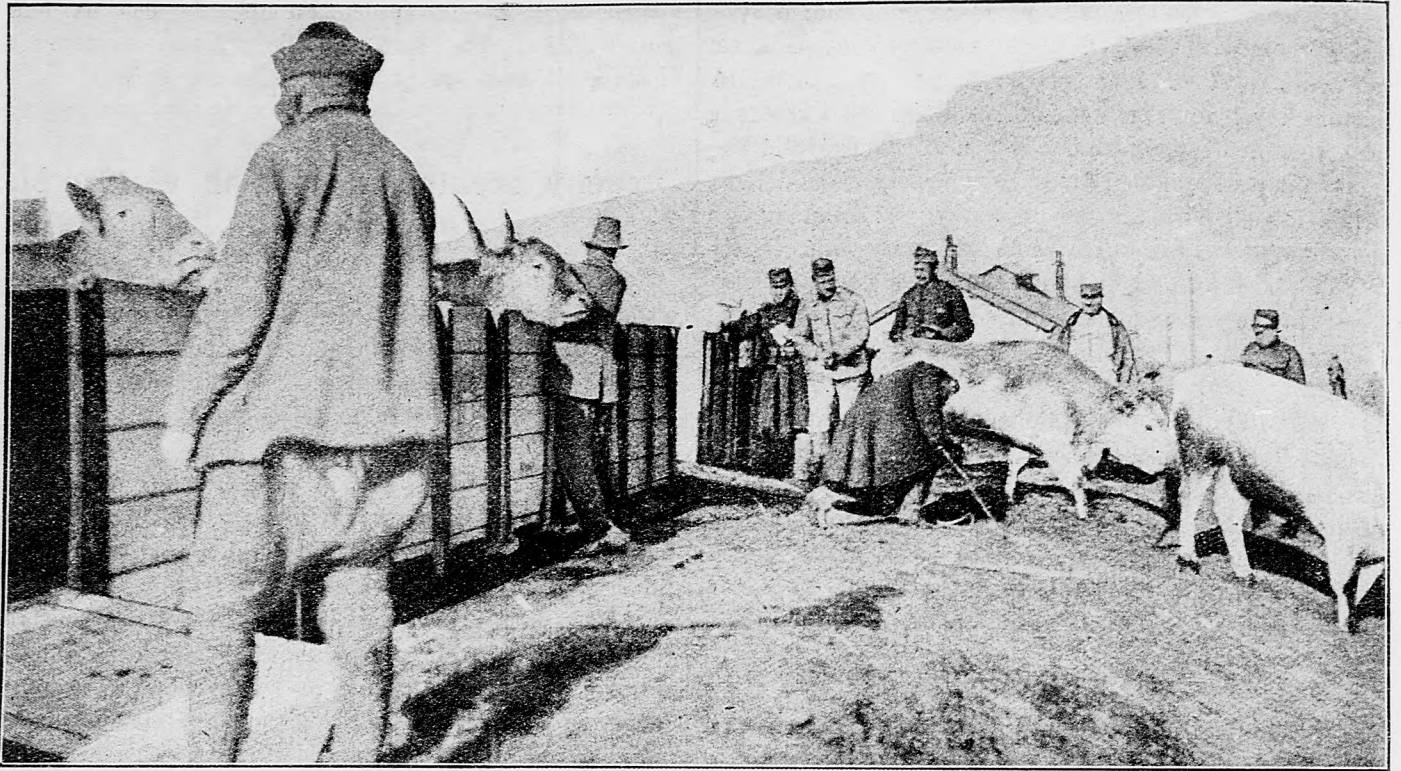
Stručný prehľad najnovších válečných udalostí.

Uhorsko-rakúske čaty po hrdinskom zápase na chrbte ľahajúcom sa od štítu Col di Lany na severozápad opäť zaujaly jedon dôležitý oporný bod a túto posíciu napriek viacnásobným, rozhorčeným útokom Talianov pevne podržaly vo svojej moci, na tomto odseku ku novším bojom pechoty neprišlo. Taliani — tak sa zdá — nahliadli, že proti tomuto opornému bodu novšia offensíva je marná a preto ďalších útokov sa predbežne zriekli. Na štít Col di Lany, ktorý nepriateľ drží obsadený, strieľajú z našich ťažkých mažiarov.

Na primorí, na fronte Isonza Taliani tiež prestali útočiť na naše posície. Na juhozápadnom kraji Doberdovskej planiny, o ktorý sa na sviatky viedly živé boje, ktoré sa skončily s odrazením nepriateľa, prudkosť talianskych útokov klesla, kdežto naše čaty vydobily na tomto území pekný zdar. Od San Martina na severozápad postúpily až po nepriateľské čiary a keď

Vojenská dedina na talianskom bojišti.

Jediná železničná čiara Čiernej Hory medzi mestami Virpazar a Antivari. Na tejto teraz dovážajú liehvu pre našich vojakov.

rozhodily talianske prístroje na hádzanie ťažkých mín, vrátili sa do svojich zákop. Pri Zagore bola prudká kanonáda.

Na ruskom bojišti nepriateľ, ačkoľvek nevie docieľiť ani ten najnepatrnejší zďar, so dňa na deň zopakuje svoje útoky na front Hindenburgových armád od Garbunovky na juhovýchod. Ale jeho najnovší útok, ako obyčajne, sa rozpadol a nepriateľ opäť utrpel ťažkú ztratu. Nemeckí letúni pri Molodočne bombardovali dôležité ruské osady a zapríčinili Rusom značnú škodu.

Rusko niekoľko sto vojakov na troch loďach na pomoc poslalo Francúzom. Ruskí vojaci na loďach cestovali preoblečení ako robotníci. Vo Francúzsku dali im rovnošatu a zbraň a poslali ich hneď ku pevnosti Verdunu.

Na kaukazskom fronte turecká armáda pred Trape-suntom zastavila napredovanie Rusov.

Antant pozostatky srbského vojska po gréckych železničiach odviezť chcel do Saloník. Proti tomuto najnovšiemu násiliu antantu Grécko konečne odhodlalo sa obrátiť zbrannou mocou.

O ďalších udalostach svetovej vojny podávame nasledovné úradné zprávy:

Udalosti svetovej vojny.

Vojna proti Talianom.

O udalostach na talianskom bojišti hlavný válečný stán uhorsko-rakúsky vydal nasledovné úradné zprávy:

21. apríla. Včera popoludní zo sedem talianskych lietadiel na Triest hodili 25 bomb. Z kruhu obyvateľ-

stva 9 osôb, medzi nimi 5 detí, zomrelo, 5 bolo ranené. Kláštor Salesiánov, v ktorého kostole práve 400 detí bolo na službách Božích, bol rozváľaný. *Nepriateľ týmto útokom utratil všetko právo a nároky na to, aby šetril jeho mestá.*

Severná časť mesta Gorice stála pod živou palbou delostrelectva každého kalibru. Ináče na primorskom a korutánskom fronte len miestami bol delostrelecký boj.

Na území Col di Lany odrazili sme silné nepriateľské útoky s najťažšími ztrátami Talianov. Podobne sa rozpadly novšie útoky nepriateľa na okolí Sugana, proti našim nedávno podmaneným posiciam a odrazili sme aj taliansky útok nameraný proti našim čiarom od Sperone na západ.

22. apríla. Na južnom kraji nášho primorského frontu odrazili sme viac nočných pokusov o útok proti našim posiciam od Monfalcone na východ.

Na odseku Plöcken jedon útok nepriateľa na sedle medzi Settsassom a Monte Sietom v našej palbe sa rozpadol.

23. apríla. Proti juhozápadnému kraju Doberdovskej planiny nepriateľ začal útočiť. Ináče bojovná činnosť na primorskom a korutánskom fronte obmedzovala sa len na miestne delostrelecké boje.

Na Col di Lane, na chrbte tahajúcom sa od štítu vrchu severozápadne, naše šaty znovu obsadily oporný bod a podržaly ho aj voči útoku nepriateľa. Sám štít stojí pod silnou palbou nášho delostrelectva.

Na odseku Sugana a aj pri Rive byly živé kanónové boje.

24. apríla. Boje, ktoré sa začaly na juhozápadnom kraji Doberdovskej planiny, trvajú ďalej. Viac útokov

bersagliero v našej palbe sa rozpadlo. Hrdinská četa, ktorá drží obsadený oporný bod, zaujatý na chrbte vrchu Col di Lany, *krvave odrazila päť nepriateľských útokov.*

25. apríla. Na juhovýchodnom kraji Doberdovskej planiny, následkom odrazenia talianskych útokov, nastal obstojný pokoj.

Od San Martina na severozápad naše oddelenia vnikli do nepriateľovej posície, výbuchami zničili prístroje na hádzanie ťažkých mín a po splnení tejto úlohy vrátili sa do svojich zákop.

Na odseku Zagory boli živé delostrelecké boje.

Štit Col di Lany časom stál pod palbou našich ťažkých mažiarov.

Vojna proti Rusom a na Balkáne.

Uhorsko-rakúsky hlavný válečný stán o udalostiach bojišťa proti Rusom a na Balkáne vydal nasledovné úradné zprávy:

21. apríla. Položenie je nezmenené.

22. apríla. Pokus ruských oddelení, aby sa usadili od Dubna na severozápad, bezprostredne pred našimi čiarami v našej palbe sa zmaril.

Ináč bol len obvyklý delostrelecký boj.

23. apríla. Na ruskom bojišti nič nového.

24. apríla. Bojovná činnosť včera na celom fronte bola podstatne slabšia než riadne. Jedna mína, ktorú

nepriateľ rozhodil od Dobronoutza na východ, len v ruských zákopách narobila škodu.

25. apríla. Na ruskom bojišti položenie je nezmenené.

Nemecko-ruská vojna.

Hlavný válečný stán nemecký o udalostiach bojišťa proti Rusom a na Balkáne vydal nasledovné úradné zprávy:

21. apríla. *Východné bojište:* Pri Garbunovke, od Dünaburgu na sever, pri opätovnom nezdarnom útoku jedného ruského pluku nepriateľ utrpel značné ztraty. Pri armáde generála Bothmera jedon nemecký lietací roj výdatne bombardoval tarnopolské železničné stavby.

Balkánske bojište: Naši letúni v údolí Vardaru a odtiaľ na západ napadli francúzskymi vojskami obsadené obce.

22. apríla. Aj včera s krvavou ztrátou zmarily sa útočivé pokusy Rusov pred našimi posíciami od Garbunovky na juhovýchod.

23. apríla. Od Naročského jazera na juh proti nám urobený útok ruskej čaty v sila asi jedného bataillona pred našimi prekážkami sa rozpadol s veľkou ztrátou nepriateľa.

Ináče krem delostreleckej palby, ktorá miestami bola živá a krem bojov niektorých patrol, zvláštnej udalosti nebolo.

Mesto Vales v doline Vardaru pozdĺž salonickej železničnej čiar.

24. apríla. Na východnom bojišti významnej udalosti sa nestalo.

25. apríla. Od Garbunovky na severovýchod *znova sa rozpadol jeden ruský útok s ťažkou stratou nepriateľa.*

Jedon nemecký letúnsky roj dľa spozorovania s dobrým výsledkom napadol železničné a skladové osady v Molodečne.

Vojna Nemcov proti Francúzom a Angličanom.

O udalostiach západného bojišta proti Francúzom a Angličanom hlavný válečný stán nemecký vydal nasledovné úradné zprávy :

21. apríla : Na okolí Maasu pri vyvinutí veľkej sily delostrelectva oboch stránok **povstaly prudké boje pechoty.**

Od rieky na západ Francúzi so značnými silami útočili na Mort Homme a odtiaľ na východ. **Útok sme vo všeobecnosti krvave odrazili.** Na okolí hory Les Caurettes o malý kus zákopy, do ktorej Francúzi vnikli, boj ešte trvá.

Od rieky Maas na pravo námahy nepriateľa, aby opäť zaujal kameňolom od majera Haudromont na juh, zostaly celkom bezvýsledné. Od pevnosti Douaumont na juh blízke boje, ktoré sa v noci vyvinuly pri jednotlivých francúzskych zákopách, sa ešte nerozhodly. Naša koncentrovaná silná delostrelba zopakovanie útoku nepriateľskej pechoty proti nemeckým čiarom v hore Caillette **už na počiatku zmarila.**

Na odseku Vaux, na rovine Woevre a na výšine od Verduna na juhovýchod, ako dosiaľ, tak i teraz z oboch strán je veľmi prudká delostrelecká činnosť.

Jedno nepriateľské lietadlo horiac srútilo sa do hory Fumin, od Vauxu na juhozápad.

22. apríla. Pozdĺž hradskej Langemareck—Ypern vo včasných ranných hodinách Angličania urobili útok proti zákopám, ktoré im naše patroly 19. apríla vyrvaly a asi tretinu z nich zase obsadili. Na oboch stranách kanála La Bassée so zdarom sme rozhodili niekoľko mín. Nepriateľská palba na mestá Lens a Roye z kruhu obyvateľstva vyžiadala novšie obete. V Roye zabili jedno dieťa, dve ženy a jedno dieťa ranili.

V Argonnách výbuchmi spustošili sme na výšine La Fille Morte francúzske strážne posície a pred našimi posíciami držíme obsadenú jednu rozsiahlu výbuchom spôsobenú jamu.

Od rieky Maas na západ Francúzi ďalej napínali svoje sily proti Mort Homme. Dvakrát záverečnou palbou nášho delostrelectva na oboch brehoch **sme ich dostrielali na hromadu**, tretí útok s ťažkou ich stratou pred našimi posíciami **sa rozpadol.** Čo výsledok rozhorčeného, ručnými granátmi o časť zákopy v blízkosti lesika Caurette svedeného boja lesík, pred večerom opäť sa dostal do našich rúk ; v noci Francúzom podarilo sa opäť sa usalašiť tam.

Od rieky na východ, pri kameňolome od Haudromonta južne a od pevnosti Douaumont na juh bola živá činnosť pechoty s prostriedkami blízkeho boja. Kanonáda na celom bojovnom odseku územia Maasu z oboch strán bez prestania vo dne v noci s mimoriadnou prudkosťou trvala.

Na okolí od Fresnesen Woevre na severozápad zajali sme ku 154. francúzskej pešej divízii patriacich vojakov. S týmto bolo ustálené, že nepriateľ na území medzi menovanou obcou a medzi Avocourtom od 21. februára vrhol do boja dovedna 38 peších divízií, z ktorých mimo toho štyri divízie po dlhšom oddychu a zvlášte po občerstvení s rekrútmi ročníka 1916. po druhý raz prišli do boja a po druhý raz utrpely porážku.

23. apríla : Na hradskej Langemareck—Ypern naše novšie zaujaté zákopy museli sme vyprázdniť, lebo vysoká pôdová voda znemožnila vybudovanie. Nad ranom od St. Eloi na juhovýchod odrazili sme jeden anglický, ručnými granátmi prevedený útok. Anglické patroly, ktoré po silnejšej prípravnej palbe postúpily proti našim posíciam na oboch stranách cesty Bapaume—Albert, sme odtiskli.

Pri Tracy le Val zmaril sa jedon plynový útok nepriateľa. Plynový oblak odrazil sa na francúzsku posíciu.

Od rieky Maas na ľavo, od Haucourta na juhovýchod a od výšiny Mort Homme na západ zaujali sme nepriateľské zákopy.

Od rieky na pravo na rovine Woevre a na výšinách pri Combresi bojovná činnosť obmedzovala sa na trváce veľmi živé delostrelecké boje.

24. apríla. Na fronte takmer všade bola živšia palba než v posledné dni. Nemecké patroly na viac miestach mali zdarné podujatia. Od St. Eloi na juh našou palbou odrazili sme anglické oddelenia.

Na území Maasu včera proti našim lesným posíciam od Avocourta na severovýchod ručnými granátmi urobené menšie francúzske útoky sme odrazili. Práve tak sa zmarily slabšie výpady nepriateľa od Mort Homme na východ. Jeden silnejší útok nepriateľov na okolí majera Thiaumont pred našimi čiarami sa úplne rozpadol.

Jeden anglický biplan od Arrasu na východ v povetrom boji urobili sme bojaneschopným a v ňom sediacich dôstojníkov sme zajali.

Vojna Turecka proti Rusom, Francúzom a Angličanom.

O udalostiach bojišta proti Rusom, Francúzom a Angličanom hlavný válečný stán turecký vydal nasledovné úradné zprávy :

21. apríla. *Mezopotámsky front* : Na odseku Felahie neprateľ dňa 17. apríla rano so silou vyše jednej divízie napadol naše na pravom krídle našich posícií vo Felahie ku ľavému brehu Tigrisa, od obce Bend Isea na jeden kilometer východne ležiace predné posície a po-

kúsil sa tento útok napred previesť proti našej hlavnej posícii. Jeho pokusy následkom protiútoku našich čiat sa celkom zmarily. Nepriateľ energicky prenasledovaný našimi čatami, prinútený bol opustiť prednú posíciu, ktorú behom dňa bol obsadil a s ťažkými ztrátami cúvnuť vo východnom smere. Pri Kut-el-Amare nebolo zmeny.

Kaukazský front: Na lazistanskom odseku naše stráženie pobrežia poverené oddelenia od 12. apríla vyvinuly mimoriadne prudký odpor proti útokom, ktoré nepriateľ vo veľkej číselnej prevahe na suchu a na

na ľavom brehu) pri Bend Isse svedená bitka skončila sa s porážkou nepriateľa. Nepriateľ utratil vyše 4000 mŕtvých a ranených, niekoľko zajatcov, medzi nimi jedného majóra a dvoch dôstojníkov, ďalej 14 strojových pušiek. Od 17. do 20. apríla na ľavom brehu Tigrisa, na strane Felahie krem delostreleckého boja nebolo významnej válečnej operácie.

Kaukazský front: Na pravom krídle žiadnej zmeny. Na odseku Čuruku proti našemu pravému krídlu urobený nepriateľský útok sme pristavili, jedného dôstojníka a 60 vojakov sme zajali.

Prvé cirkerké vďakovvzdávanie po zaujatí Skadry (Skutari).

vođe ustavične robil, s kroka na krok bránily každú na obranu súcu piad zeme a statočne docielily armádou na zreteli držaný cieľ. Konečne 18. apríla, keď nepriateľa prinútily, aby sa od Trapezunta na 7 kilometrov východne, pri Kovate pustil do bitky, ktorá sa preňho krvave sviedla, zodpovedne vydanému im rozkazu utiahly sa na druhý odsek, kde konaly nové úlohy. Následkom válečného polozenia a známeho výsledku na pobrežnom odseku svedených válečných operácií mesto Trapezunt sme úplne vyprázdnilí. V chotári mesta posledne rozostavených šesť 15-centimetrových kanónov starého systému po ich úplnom zničení sme zanechali.

22. apríla. *Mezopotámsky front:* Dňa 17. apríla na pravom brehu Tigrisa (a nie, ako nesprávne oznámili,

Niekoľko nepriateľských válečných lodí s času na čas zjavilo sa pozdĺž smyrnanského brehu a bombardovalo pobrežie ostrova Veusten a jednotlivé časte smyrnanského pobrežia. Nepriateľské lietadlá zjavily sa nad Phokasou a nad predmestím Smyrny zvaným Cordila a bez účinku hodily štyri bomby.

Dňa 20. apríla jedno naše lietadlo sledilo nad púšťou. Za tri hodiny prekonalo 300 kilometrov cesty a zaletelo až po Al-Kantaru pri Suezskom prieplyve. Lietadlo s dobrým výsledkom bombardovalo nepriateľské táboty a neurazené sa vrátilo.

Naše moharistické čaty pri Suezskom kanáli napadly jednu silnú patrolu nepriateľskej jazdy, sedem jej členov zabily, ostatní dali sa na útek.

23. apríla. *Mezopotámsky front*: Niet čo významnejšieho oznámiť.

Kaukazský front: Naším prekvapujúcim útokom prinútili sme na odseku Modik bezprostredne od Bitlisa na juh stojace nepriateľské vojská, aby, zanechajúc mnoho sto mŕtvých a ranených, ušli do Bitlisu. Po štyri hodiny trvajúcim boji, ktorý sa sviedol na vrchu Kozma, od Musa na východ, nepriateľa zahnali sme vo východnom smere. V bojoch svedených na vrchu Kop, od Askaly na východ pristavili sme útok Rusov a naším protiútokom nepriateľa za ťažkých jeho ztrát odhnali sme s vyšín a svahov od tohto vrchu na sever. Na odseku Čuruk boly len šarvátky. Jedno nepriateľské vojsko, ktoré chcelo postúpiť od Trapezunta na juh, na odseku Dševizlik sme pristavili. Krem toho medzi našou pobrežnou strážou a ruským v Polathane na brehu vyloženým oddelením bol boj.

Dardanellský front: V noci na 16. apríla jedon z našich hydroplanov urobil útok na Imbros a Tenedos a zdarne hodil bomby na neprateľové osady v tene-doskom prístave, ako i na nepriateľský tábor.

24. apríla. *Mezopotámsky front*: V noci na 21. apríla proti našim posíciám pri Bend Isse urobené útoky nepriateľa sme ľahkým spôsobom odrazili. V noci s 21. na 22. apríla a 22. apríla do poludnia nepriateľ s prestávkami bombardoval naše posície pri Felahie na ľavom brehu Tigrisa. Cez poludnie prudkosť bombardovania sa zvýšila a nepriateľ asi s poldruhou divíziou napadol náš front, ale naše rezervy silným nápadom rýchle sa vrhly na útočiacie súpky nepriateľa, prešli do protiútku a po dvojhodinovom boji prinútily nepriateľa, aby ušiel do svojich starých posícií. Nepriateľ asi 2000 mŕtvol nechal na bojišti. V bitke svedenej 22. apríla ztrata nepriateľa činila vyše 3000 ľudí, kdežto naša ztrata bola nepatrná. Pri Kut-el-Amare polozenie je nezmenené.

Kaukazský front: Na pravom krídle žiadnej významnej udalosti nebolo. V centre urobili sme prekvapujúci útok proti nepriateľskej asi 100 hláv počítajúcej čate. Jedon ruský dôstojník a 10 vojakov padlo, ostatní ušli. Na tom istom odseku útok nepriateľskej čaty v sile asi dvoch bataillonov sme odrazili. Boj asi polovicu nepriateľského vojska zmrvil. Na ľavom krídle na prí-morskom odseku osihotené útoky nepriateľa sme so zdarom pristavili.

Dardanellský front: Vo výške Sed il Bahru dve nepriateľské válečné lode bezúčinnive strieľaly, medzi čím niekoľko lietadiel dost z veľkej výšky na pobrežie hodilo so pár bomb. Na smyrnanské brehy dva nepriateľské monitory s prestávkami strieľaly a potom odplávaly.

Vojna na mori.

Americká nota Nemecku.

Berlin, 21. apríla. Tunajší americký velvyslanec včera večer o 8. hodine odovzdal štátnemu sekretárovi zahraničného úradu notu vlády Spojených Štátov v zá-

ležitosti vojny podmorských lodí. Notu najbližšie podajú verejnosti.

Dotaz na Rakúsko-Uhorsko.

Viedeň, 22. apríla. Tunajší velvyslanec Spojených Štátov severo-amerických dostal úpravu, aby sa spýtal monarchie, či ruskú loď «Imperator» potorpedovali bez predbežného upozornenia. Na lodi «Imperator», dľa zprávy londýnskej Reuterovej kancelárie, boli dvaja Amerikáni, ktorí zo Spojených Štátov cestovali do Marseille. Jedon z Amerikánov, dľa chýru, bol ranený.

Srážka nemeckých a anglických válečných lodí.

Berlin, 25. apríla. Wolffova kancelária oznamuje:

Dňa 24. apríla rano z početných monitorov, torpedoborcov a menších-väčších parolodí pozostávajúca anglická válečná sila zjavila sa pred morským pobrežím Flandrie; zdanlive hľadala míny a na označenie staníc bombardovania uložila boje. Tri naše torpedové lode vo Flandrii napadly monitory, torpedoborce a pomocné lode, odtiskly ich a prekazily ich v tom, aby pokračovaly v ich práci. Naše torpedové lode napriek prudkej palbe zostaly neurazené. Anglické lode potom opustily morské pobrežie Flandrie.

Šéf admirálskeho štábu.

Zdary Nemcov na mori.

Berlin, 26. apríla. Wolffova agenia oznamuje:

Dňa 25. apríla na úsvite časte našej válečnej sily pre otvorené more, s dobrým výsledsom strieľaly z kanónov na greatvarmoutské a lowestoftské pevnostné diela a z vojenského ohľadu dôležité osady. Potom vzaly pod palbu skupinu nepriateľských malých križiakov a torpedoborcov. Na jednom križiaku spozorovali sme veľký oheň. Jedon torpedoborec a dve nepriateľské patrolové lode sme potopili. Jedna z týchto posledných bola anglická rybárska parolod «King Stephen», ktorá — ako je známo — svojho času váhala zachrániť osobníctvo nemeckej vzducholode «L. 19.», ktorá na mori prišla do nešťastia. Osobníctvo rybárskej parolode sme zajali. Ostatná časť nepriateľskej válečnej sily sa utiahla. My sme nemali ztraty. Všetky naše lode sa neurazené vrátili.

Súčasne s výpadom našej morskej válečnej sily v noci s 24. na 25. apríla jedon roj morských vzducholodí napadol východné grófstva Anglicka. Priemyselne osady v Cambridge a Norwiche, železničné osady v Lincolne, batterie vo Wontertone, Ipswichu. Norwiche a Harwiche, ako aj nepriateľské patrolové lode na anglickom morskom pobreží sme s dobrým výsledkom bombardovali. Všetky vzducholode aj napriek tomu, že čo najprudšie strieľali na ne, neurazené sa vrátili do svojich domajších prístavov.

Lietadlá nášho námornického bojovného letúnskeho oddelenia flandrijského, dňa 25. apríla včasne rano účinnive bombardovali dünkirschenské prístavné osady, opevnenia a lietadlište. Všetky sa neurazené vrátili. Pred morským pobrežím Flandrie z 24. apríla už

oznámené boje predných stráž 25. apríla ďalej trvaly. Medzitým naša morská válečná sila jedon anglický torpedoborec fažko porúchala, jedon pomocný parník potopila. Dôstojníkov a mužstvo parníka sme zajali a odviezli do Zeebrügge. Naša válečná sila aj z tohto podujatia vrátila sa neurazená. Nepriateľ z územia flandrijského morského pobrežia opäť sa utiahol.

Šéf admirálskeho štábu.

Vojna v povetří.

Bombardovaná ruská letúňska stanica.

Berlin, 23. apríla. Wolffova agencia oznamuje:

Dňa 22. apríla jedon z desať nemeckých lietadiel utvorený roj napadol na ostrove Oesel stanicu ruských letúňov v Papenholme, shodil 45 bomb, medzi čím spozoroval veľmi dobrý účinok. Jedno ruské lietadlo prinútili sme sletieť. Všetky nemecké lietadlá napriek najprudšej palbe neurazené sa vrátili.

Náčelník admirálskeho štábu.

Krátke válečné zprávy.

Maršall tureckej armády barón Goltz zomrel.

Maršall barón Kolmar *Goltz* 19. apríla v stáne tureckej armády po 10-dňovej chorobe na výsypkový týfus v 73. roku života zomrel. Zosnulý r. 1883 v rangu podplukovníka s privolením nemeckého cisára vstúpil do služby tureckej armády, aby ju reorganizoval. Roku 1895. vystúpil z tureckej služby a rýchle postupoval v nemeckej armáde. Roku 1908. šiel zase do Carihradu, kde strávil dva roky, aby uskutočnil reformu tereckej armády. Na uznanie jeho zásluh dostal titul bašu. Roku 1911. nemecký cisár vymenoval ho za Maršalla. Keď svetová vojna vypukla, barón Goltz účinkoval najprv na západnom bojišti a tu bol prvým gubernátorom podmaneného Belgicka. Keď sa Turecko pripojilo k nám, barón Goltz ostal hlavným adjutantom sultána a veliteľom I. tureckej armády.

Revolúcia v Irsku.

V Irsku vypukla revolúcia. Od viacej sto rokov utlačení a všetkých práv pozbavení Irčania, pre zamýšľané zavedenie všeobecnej vojopovinnosti sdvihli zbraň proti ich utlačiteľom Angličanom.

Dľa časopisov o irskom položení úplnú pravdu vedieť nemožno pre prísnu anglickú censúru. Z osvedčení sa vlády v parlamente vysvitá, že sú povstalci v Dubline ešte vždy pánmi poštového a telegrafického úradu, dvoch nádraží, paloty pravosúdia a iných významných punktov mesta. Že povstalci majú v rukách nádražie, pre povstalcov je zvlášte preto dôležité, bo takmer všetci dôstojníci posádky z príležitosti Veľkej noci boli vzdialení z Dublina.

Irský vicekráľ lord Wimborne dostal sa do rúk povstalcov. Na jeho miesto ako vicekráľ vymenovaný je lord Kitchener.

Pevnosť Kut-el-Amara v tureckých rukách.

Pevnosť Kut-el-Amara v Mezopotámii, ktorú cez viac mesiacov dobíjaly turecké voje, kapitulovala. Anglický generál Townshend za slobodné odtiahnutie z pevnosti jedon million funtov šterlingov slúbil veliteľovi tureckej armády, ten ale s opovržením odmrštil toto nestydaté nabídnutie. Do rúk Turkov dostalo sa 13.000 anglických zajatcov.

Alojs Rudnay a súdruhovia pred súdom, ako šalbiarski liferanti armáde.

Prešporská súdna stolica 25. apríla začala pojednávať trestnú pravotu, pozdvihnutú proti Imrichovi *Ivánkovi* a jeho 21 spoločníkom, ktorí pre vojsko lifrovali asi 30.000 kusov lichvy a aby kusy lichvy boli čím fažšie, krmili lichvu soľou a paprikou posypanou sečkou, na ktorú lichva potom veľmi mnoho vody pila. Dľa tvrdenia znalcov, jednotlivé kusy staly sa takto o 55—85 kilogrammov fažšími. Ponevác takto pri odlifrovaní kusov lichvy veľmi mnoho mäsa chýbalo, pocítili to aj chudáci vojaci na bojišti.

Pre toto šudierstvo postavení sú pred súd: krajinjský vyslanec Imrich *Ivánka*, viedeňský obyvateľ Gejza Krausz, bojnický prepošt-farár Alojs Rudnay, viedeňský obyvateľ Alexander Rothmüller, prievidzský obyvateľ dr. Eugen Szkyesák, trenčínsky árendátor Filip Goldner, trnavský kupec s lichvou Heinrich Sidon, trenčínsky árendátor Heinrich Stern, drevckupec Ludvik Kohn z Prejtej, Samuel Szmetana z Trenčína a Eduard Szmetana z Dobrej, Jakub Bauer, mäsiar z Trenčína, Oskár Schwartz, kupec z Beckova, Žigmund Rosenbaum, árendátor z Pjehova, Dávid Stangel, kupec z Trenčína, Viktor Kraus, správca statku a Markus Spitz, kasnár z Bohuslavíc, Karol Skratek, býreš z Mitic, Dávidová Stangelová z Trenčína, Jozef Rosenfeld, statkár z Novejvsí, Móric Csorba, notár z Trenč. Teplíc. Správcom konsoreciuma bol Imrich *Ivánka*, jeho sekretármi boli Krausz, Rothmüller a Szkyesák. Keď ministerstvo vojny pretrhlo s *Ivánkom* spojenie, správu konsoreciuma prevzal prepošt Rudnay. Kráľ. súdna stolica predvolala skoro 200 svedkov a šesť odborníkov. Obžalovaných bráni jedonásť pravotárov. Predsedom súdu je tabulárny sudca Robert Dröxler. Na pojednávanie nedostavili sa: *Ivánka*, Gejza a Viktor Krausz a Ludvik Kohn. Obrancovia dr. Samuel Kelemen a dr. Eugen Gál predstúpili s tým návrhom, že ponevác Imrich *Ivánka* neprišiel, nemožno pravotu pojednávať, žiadali teda odročenie pojednávania. Ale súd návrh neprijal a vyriekol, že *Ivánkovu* záležitosť osobite bude pojednávať.

Keď o tomto trestnom pojednávaní podávame túto vecnú zprávu, s ostatnými obžalovanými neideme sa obsírnejšie zaoberať a uvádzame jedine Alojsa *Rudnayho*. Robíme to preto, bo Alojs *Rudnay*, ako prepošt a farár bojnický, vzdor otcovskému napomenutiu svojho

biskupa, aby sa zdržal kŕšťovania, lebo ku kŕšťovaniu dovolenie ani nepýtal, ani nedostal, za podlú mamonu neostíchal sa na čelo postaviť vyšudanej spoločnosti šalbiarov. Týmto zavdal príležitosť zvlášte nepriateľom katolíckeho duchovenstva a vôbec katolíckej cirkvi, aby od radosti viskali, že hľa, už aj prepoš a klerikál pre šalbiarske lifrovanie lichvy postavený je pred trestný súd kráľovský. Proti takémuto návalu dôrazne ohradzo-
vať musíme sa v mene všetkých katolíkov. Alojs Rudnay nikdy nebol klerikálom. Všetci, čo ho znajú, vedia o ňom, že je od kosti liberálom. Ako liberálny kandidát **pracovnej strany** bez dovolenia svojho biskupa vystúpil bol v prievidskom okrese proti kandidátovi kresťanskej ľudovej strany. Následkom neslýchaného nátlaku a barbárskeho teroru úradných medzítok pracovnej strany zvíťazil, aj vyvolený bol väčšinou 53 hlasov. Pozdejšie ale, už ako vyslanec a liberálny stĺp pracovnej strany, naľakal sa, že pred Kuriou zodpovedať musí za všetky neprávosti, ktoré korteši a agenti pracovnej strany v prospech jeho voľby popáchali, zložil ablegátsky mandát a pri vypuknutí svetovej vojny vystúpil ako liferant lichvy pre armádu. Toto jeho účinkovanie dôkladne označujú jeho výpovede pred prešporským trestným súdom kráľovským, ktoré verne a doslovné podávame v nasledovnom:

(Pokračovanie nasleduje.)

Arciknieža Fridrich o položení na bojišti.

Berlin, 24. apríla. Zastupiteľ «Lokalanzeigera» shováral sa s hlavným veliteľom rakúsko-uhorskej armády maršallom arcikniežatom Fridrichom, ktorý sa o položení na bojištiach osvedčil nasledovne:

— Čo naši statní bojovníci na Isonze dosiaľ prežili, nemožno dostatočne oceňovať. Voči útokom prevažného nepriateľa preukazovaná nepoklätiteľná pokojnosť, sebaobetavá oddanosť a obetavosť vždy mi slúžila k zvláštnej radosti, kedykoľvek som mohol navštíviť armádu na Isonze. Pred niekoľko dňami vrátil som sa z cesty, ktorú som prekonal na poľskom fronte a prinášam so sebou najlepšie dojmy. Čím ďalej napred ide človek, tým dôverivejší je duch našich ľudí; ľud za frontom ale veľmi spokojne žije pod našou správou. Dobitie Lovčena bolo takým dňom, na ktorý naša armáda môže byť pyšná, lebo aj tu sa stalo možným, čo sa na celom svete za nemožné považovalo. Ku veľkej radosti mi slúžili vrelé slová, ktoré nemecký ríšsky kancelár vo svojej nedávnej veľkej reči venoval našim statným vojakom. Mohutná reč nemeckého ríšskeho kancelára bezpochybne zvýši dôveru, ktorou všetci hľadíme v ústrety skončeniu tejto vojny.

Napokon arciknieža Fridrich hovoril o veľkých bojoch pri Verdune. Arciknieža s úplnou dôverou hľadá v ústrety víťazného priebehu týchto bojov pre napredujúce nemecké pluky.

Činnosť veliteľa armády Borooviča.

Novinársky stán minule vydal zpravu, ktorá oboznamuje vodecovsky zástoj generála pechoty Svetozára Borooviča, veliteľa rakúsko-uhorskej, na Isonze bojujúcej armády. Zo zprávy vynímame nasledovné:

Generál pechoty Svetozar Boroovič narodil sa roku 1856. v obci Umitec v Horvatsku. Na vojenskej dráhe rýchlo postupoval. Roku 1912. stal sa veliteľom VI. košického armádneho sboru a košickým komandujúcim generálom, o krátky čas na to skutočným vnútorným tajným radcom a generálom pechoty. S košickým armádnym sborom tiahol i na vojnu. VI. armádnym sbor pri Komarove účinkoval vo sväzku IV. armády pri prvej offensíve Auffenberga a Dankla. Súčasne ďalej na východ odohravšie sa udalosti, ktoré od Brudermannovej armády vyžadovaly značné obete, predovšetkým valenie sa ruskej presily vždy v širších vlnách prekazilo úplné využitie víťazstiev a keď si Boroovič stal na čelo III. armády, o tom bola reč, aby vliat novej dôvery do vojska, ktoré hrdinsky a hojne prelievalo svoju krv. Bitka pri Grodeku, shromažďovanie sa za Sanom a silné napredovanie ku prvému oslobodeniu Przemyslu dokázaly, že stojí na výške svojej úlohy.

Opravdová veľkosť veliteľa armády Borooviča vysvitla v búrlivých udalostiach v Karpátoch. Po bitke pri Limanovej, v ktorej naše rozhodné víťazstvo vyvolalo obrat, hrdinovia Borooviča kryli bok našej IV. armády. Rusi dost šikovne z Karpátov pritiahli ta vojská, aby náš obkolesujúci útok vyrovnali nebezpečným nátlakom od boka. Ale Boroovičov ostrý zrak prehliadol situáciu. Hneď potom, akonáhle zbadal oslabnutie zástupov, ktoré ohrožovali jeho armádu, bez váhania zastavil obranu a rozkázal útočiť. A keď prišla hodina rozhodnutia, víťazné stĺpy III. armády pri Novom Saci (Neu-Sandec) ku Gryboju, Jaslovu a Krosnu vyhrnuly sa z Karpátov, stiskaly bok i chrbát v krutých bojoch obmäkčeného nepriateľa a prinútily ho o zlom-krk utekať.

Teraz sa ruské massy valily ku Karpátom. Chcely mať v moci pohorie a takto sa chcely kryť proti ochromujúcim útokom od boka. Chcely srútiť ochrannú baštu, aby svojimi zástupami na jar mohli zaplaviť Uhorsko. V zdľhavých zimných karpátskych bitkách úlohou Borooviča bolo zatvoriť najľahší priechod do Uhorska, priesmyk Duklanský. Rusi obetovali státisíce ľudí, aby cez túto bránu mohli vtiahnúť do vnútra našej vlasti, ale veľkolepá energia Borooviča dobre strážila túto bránu a valiacim sa ruským zástupom zapríčinila obrovský nezdar.

Bitka pri Gorliciach koncom apríla a začiatkom mája lanského roku, veľké víťazné bitky prelomenia ruského frontu, veliteľa III. armády Borooviča našly medzi hlavnými riaditeľmi mohutných válečných operácií. Tu vyvíjaval činnosť až po dobu krátko pred späť dobitím Przemyslu. Vierolomnosť neverného spo-

jenca Talianska, Borooviča postavila na druhé miesto. Celá monarchia so srdečnými blahoželaniami sprevádzala vyzkúseného vodcu, keď prevzal veliteľstvo V. armády, obranu nášho frontu na Isonze. A Svetozár Boroovič nielen dokázal, lež i prevýšil v neho skladanú dôveru. Len málo landšturmových bataillonov bolo na tvári miesta, keď s náčelníkom svojho generálneho štábu prišiel na svoju novú stanicu. Ale neochabol, pevne veril vo svojom šťastí. A toto šťastie mu aj zostalo verné, mal trochu času ku prípravám a usilovne ho vedel využiť. Ľudská vzdorovacia sila spojila sa s dokonalosťou moderných poľných opevnení a stvorila nepoklätiteľnú hradbu. V štyroch obrovských bitkách hnali sa Taliani na pobrežné ochranné diela Boroovičove, štyri razy sŕa veža vysoké hromady svojich mrtvol a svoje sny nechali pred nepoklätiteľným našim frontom... Strážca Isonza stojí pevne neohrozene... Postačí jeden pohľad na vodcu Borooviča, aby sa do každého vžilo toto presvedčenie: A nikdy to ani nebude ináč! Kde je takáto nezlomná vôľa, tam si nepriateľ nemôže prekliessniť cestu.

Osud Srbov.

V posledných niekoľko rokoch sotva bolo na svete národa, o ktorom by sa bolo tolko písalo a hovorilo, ako o národe srbskom. Časté štátne prevraty za panovania kráľa Milana a jeho syna Alexandra, potom zavraždenie Alexandra a jeho manželky, nastúpenie na trón Petra Karađordeviča a ďalšie komploty kráľovrahov pozornosť Európy držaly stále obrátenú na Srbsko. V balkánskej vojne, vlastne pri delbe na koristi hlavne Srbi pripravili Bulharov o ich zaslúžený podiel a keď lačnými víťazstvami na úkor svojich bulharských spojencov zmohutneli, vo svojej zaslepenosti obrátili sa proti našej monarchii a starý Pašič, zloduch Srbska, nie aby bol pracoval na kultúrnom a hmotnom pozdvíhnutí nových ku Srbsku privtelených krajov, lež pričínil sa o to, aby náladu srbskej verejnej mienky naklonil ku vojne proti našej monarchii, čo sa mu aj podarilo. Európska diplomacia musela tedy s pozornosťou sprevádzať vývin vecí na Balkáne a menovite v Srbsku. O Srbsku sa tedy stále písalo, o Srboch sa stále hovorilo a srbské udalosti začaly dávať smer európskej politike.

Ajak teraz rýchlo zapadla zora Srbska! Po rozhodujúcich bitkách, v ktorých bola porazená srbská armáda, o Srboch počul len z času na čas. Aj to len vtedy, keď zo srbských duší vydre sa vzdych žiaľu, bóľa, náreku alebo hlas pochvaly u ich spojencov. Ich priatelia, ich spojenci, ktorí majú veľkú účasť v tom, že Srbsko vstúpilo na svoju osudnú cestu, podporujú, napomáhajú Srbov tak, že zbytky srbskej armády posoberali a vlečú ich sebe na pomoc. Asi päťdesiat tisíc môže byť tých srbských hrdinov, ktorých vojna pripravila o familie, o domáce krby, ktorí o hlade a smäde v krutých bojoch dožili sa pádu svojej vlasti. Prišli

chýry, že sa srbské čaty na ostrove Korfu zoprely proti ich odvezeniu do Saloník. Zunovaly už boj, vytrezvily zo sľubov svojich spojencov, ktorí im vždy len sľubovali pomoc ku zachráneniu Srbska, teraz ale ich chcú odvliečť ku svojej obrane.

A ani osud tých Srbov, ktorí sa rozprehli svetom, není lepší. Mnoho tisíc Srbov utieklo do Talianska a Francúzska, ku spojencom, ale títo im hneď dali na vedomie, že sú im na obťaž. Rozpřehnutí Belgičania, ktorí sú zväčša priemyselníci a znajú reči, ešte ako-tak vedia si po francúzskych a anglických fabrikách zarobiť kus suchého chlebaka. Ale Srbi neznajúci ani reči, nerozumejúci sa ani remeslám zväčša potlkajú sa po francúzskych a talianskych mestách bez práce, o hlade, o smäde. A ich spojenci, ktorí Srbom hory-doly sľubovali, teraz im zakázali aj žobrať. Lebo nešťastní Srbi po francúzskych a talianskych mestách sbierajú milodary — žobrú. Tak sa starajú spojenci o svojich prívržencov. A zakázali im aj to žobranie, aby ich prinútili inde hľadať pomoc, žeby ľud vidiac osud Srbov, netratil nádej vo víťazstvo antantu a aby otrhaní, vyhladovaní Srbi neboli živými svedkami toho, že francúzske banky ktoré požičaly Srbsku na vojnu osem miliardov frankov, na tieto peniaze môžu križ položiť.

Takýto koniec zaiste nepredpokladal ani kráľ Peter, ani jeho radca Pašič, keď odmietol naše ultimátum a spoliehajúc sa na podporu spojencov pustil sa do vojny proti našej monarchii, ktorej Srbi tak mnoho mali čo ďakovať. Keď príde do reči pomoc Srbov, štátnici antantu, ako posledne taliansky Sonnino a francúzsky Briand oslavujú ich ako slávnych hrdinov, ale chleba, odevu im nedajú. V takýchto okolnostach není divu, že medzi vyslancami srbskej skupštiny vzkrsol silný prúd za osobitý pokoj, zachrániť, čo sa zachrániť dá a sprosiť sa Karađordevičovcov a Pašičovho tútorstva.

Neviditeľná nemecká pechota.

Francúzi nemôžu sa spriatelíť najmä s tou taktikou Nemcov, ktorou sa ešte aj v najprudšej palbe neviditeľne vedia ukryť pred zrakom nepriateľa. Ako málo si aj Francúzi oceňujú taktickú schopnosť Nemcov, «neviditeľnej» pechoty sa francúzski vojaci predsa boja. O tomto presvedčuje list, ktorý jeden francúzsky dôstojník písal z frontu.

Nemcov — píše dôstojník — už od štrnást dní som nevidel. Že predsa boli blízko nás, o tom nás presvedčily ich na pozdrav poslané granáty a šrapnele. Teraz som sa práve rozprával s jedným raneným vojakom, ktorý v streleckej zákope čaká, aby ho odniesli na obväzište. Zlost opanuje aj ostatných vojakov, ktorí sa hnevajú, že Nemci, ktorých sa pustili prenasledovať, zrazu bez stopy im zmizli z očí, keď sa už nazdávali, že sú im za pätami. Treba uznať, že nemeckí vojvodcovia sa výtečne rozumejú tomu, ako majú ukryť svoje armady pred nepriateľom. Túto taktiku

vôbec netreba podceňovať; prevádzajú ju tým, mnohokrát vyzkúšaným spôsobom, ktorého starostlivé a šikovné upotrebovanie je vlastnosťou našich nemeckých nepriateľov. «Videť a nechať sa vidieť» — je zásada, ktorá u Nemcov má najväčšiu hodnotu. Ich kanóny od včasných rana do pozdňého večera bez prestania sypú svoje náboje na dediny, ktoré sme obsadili, na hory, o ktorých si myslíme, že sme ukrytí v nich, na cesty, o ktorých sa nazdávame, že ich nemôžu vidieť. Kdežto nemecká pechota neni ďaleko a usilovne strieľa. Vidieť ju ale nevidíme. Za kríkami, poodlamovanými konármi číhajú na nás; aj barva ich rovnošaty prispieva ku tomu, aby sa dobre mohli ukryť pred nami. V tomto sa však skrýva smrteľné nebezpečie. Keď naši vojaci objavia daktorú nepriateľskú streleckú zákopy, nazdajú sa, že ľudia utekajú zo zákopy. Toto je však len figlom, lebo Nemci v prvých zákopoch umiestnili len málo vojakov, aby zaviedli našich ľudí a prilákali ich do ohňa svojich zbraní.

Poctivosť v obchode.

Ďľa riadneho pochopenia vecí záujmom obchodníka je, aby si získal čím viac riadnych odberateľov. Čím viacerí kupujú v daktorom obchode, tým väčší je tam odbyť a samo sebou sa rozumie, tým väčší je aj dôchodok. Preto poctivý obchodník váhu kladie na to, aby si poctivou obsluhou a dobrými článkami počet odberateľov čím viac rozmnožil. Veľkú váhu kladie na dobrý chýr svojho obchodu, lebo takýto dobrý chýr znamená pre neho dobré úroky donášajúci kapitál. Obchod, ktorý má dobrý chýr, možno aj dobre predať, keď sa starý majiteľ z vážnych príčin chce utiahnuť. A nový majiteľ takéhoto obchodu za dlhší čas podrží meno starej, už známej firmy buďto úplne, alebo aspoň tak, že poznačí, koho je následníkom.

Terajšie mimoriadne časy jako keďby mravnú postać tu i zmenily. Z chýrov časopisov dozvedáme sa takmer deň po deň, že mnohí obchodníci prednosť dávajú rýchlemu zbohatnutiu a nedbajú pri tom na svoj dobrý chýr, na svoje dobré meno. Ani človek nepomyslí, s jakou prefikanosťou usilujú sa kupujúceich vykoristiť. Najnovším spôsobom takéhoto vykoristovania — jako to jedon budapeštiansky časopis napísal — je udeľovanie pramií. Majiteľ obchodu udeľuje svojim zamestnancom prámie, keď vyše než za riadnu cenu volačo odpredajú. Pravda, že sa zamestanci usilujú čím drahšie predávať, lebo veď týmto si povýšia dôchodok. A kupujúci, ktorý s poctivou tvárou vstúpi do obchodu, nevie, že do jakého saku sa dostal. Bár sa mu kúpa veľmi drahou vidí, už len kúpi aspoň volačo, aby na prázdno neodišiel, alebo aby sem-tam po obchodoch nechodil. A prámie dávajúci obchodník je spokojný, keď kupujúceho ani viac nevidí. Razom zarobil toľko, koľko by bol zarobil, keby dvom-trom stránkam bol z patričného tovaru predal a potom ráta aj na to, že sa aj zajtra najdu ľudia, ktorí sadnú na lep.

Je pravda, že dovoz mnohých článkov z cudzozemska je nemožný. Dôroba mnohých článkov zdrážela, lebo zdrážel aj surový materiál a drahší sú aj robotníci. Ale aj to je pravda, že mnohí obchodníci mali mnoho článkov na sklade, za ktoré platili tú cenu, ktorá bola pred vojnou ustálená. Už keď cenu týchto článkov mierne zdvihli, mnoho zarobili. Ale mnohí obchodníci v cenách preháňajú, ceny neraz bez vážnej príčiny dvíhajú, len aby si vačky čím viac naplnili. Ba pri tomto nemajú ohľadu ani na miestne záujmy, ani na záujmy tých konsumentov, ktorí riadne u nich kupujú, riadne im dávajú utržiť. Keď sa trafil kupec, ktorý razom dal veľkú summu utržiť, obchodník predal celú zásobu ku pr. ryže, nedbajúc na to, že pre svojich starých konsumentov nebude mať ryže na predaj. Čo by sa on unuval po kilogramoch ryžu merať, keď razom môže toľko, ba viac zarobiť. Ak starých konsumentov časom hnev prejde, zas budú chodiť do obchodu, jako predtým.

Nuž je pravda, že sú teraz konsumenty neraz prinútení prežreť horké pilule. Ale tomuto sú neraz aj sami na príčine. Naši ľudia nekladli dost váhy na organizáciu, nebránili sa proti vykoristovaniu, ba keď sa kde nákupné družstvo, konsum alebo podobný spolok založil, našli sa ľudia, ktorým to jakúsi radosť spôsobilo, keď tejto humánnej spoločenskej akcii škodiť mohli. A veru poctivý konkurent bol by všade potrebný, toto dokazujú zkušnosti zvlášte teraz, keď sa pri obchode toľko nepoctivosti pácha.

Zachrániť poctivosť uhorského obchodu je nielen záujmom objednávateľov, lež je to všeobecným krajinským záujmom. Vyvinutý, kvetúci obchod donáša aj krajine dôchodky ku pr. vo zvýšenej dani. Verejným záujmom je, aby uhorské obecnstvo nie u cudzomských lež u tunajších obchodníkoch objednávalo. Nech naše peniaze nevandrujú do cudzích vrecák, nech zostanú nakoľko len možno tu doma. Ale tohoto prvou a hlavnou podmienkou je udržať poctivosť v obchode. Od solidného kupca človek rád kupuje, ani mu na myseľ nepríde iný prameň hľadať, ale keď sa človek oklame, alebo jako to slovenské porekadlo hovorí, keď sa človek raz opáli, nuž potom aj na studené fúka. Nesolidni, ziskuchtiví obchodníci škodia dobrému menu a aj poctivých obchodníkov.

CHYRNIK.

Jeho eminencia kardinál knieža-primas Uhorska, arcibiskup ostrihomský dr. Ján Csernoch na IV. válečnú požičku značil sám 2 milliony korún.

Jeho eminencia kardinál, biskup vesprémsky dr. Karol Hornig značil jedon million korún.

Dr. Alexander Párvy, osvietený pán biskup spišský, značil 600.000 korún.

Dr. August Fischer-Colbrrie, osvietený pán biskup košický, značil 450.000 korún.

Z biskupstva spišského. Jeho veličenstvo kráľ Jozefa Vojticeka, dek.-farára v Zakamenokline (Orava), vymenoval za čestného kanonika spišskej kapituli.

Kofko peňazí vydal uhorský Červený Kríž? Spolok uhorského Červeného Kríža do konca marca roku 1916. na vlastné ustanovizne vydal 6,644 433 kor. 44 halierov, na výpomocné nemocnice a iné zdravotnícke ustanovizne 27,276.528 korún 23 halierov a na rozličnú pomoc 436.221 korún 95 halierov, dovedna 34,357.183 korún 62 halierov.

Slovenskí vojaci žiadajú si čítania. Spišsko-riehvaldský farár od jedného magurského chorého vojaka z jednej hornouhorskej vojenskej nemocnice dostal nasledujúce riadky: Prišli noviny «Kresťan», to sme sa bars radovali, bo tu nemôžeme niaké slovenské časopisy dostať. Do mesta nás nepustia a tuňá slovenské nedonesú. By som ich prosil, jak majú dajaké čítanie, to nám môžu poslať aj modlitebnú knižočku. V nasledujúcom liste píše: Ja knižočku dostal, za ktorú im bars krásne ďakujem. Nech im Pán Ježiš stokrát vynahradí, bo sombars rád tej knižočke; mám čo čítať a sa z nej poučovať.

Vojenské vyznačenie. Na uznanie zvláste verného konania povinnosti pred nepriateľom strážmajstri Franc Svacina, Samuel Wiesel a Bartolomej Neuhaus ako i účtovnícky poddôstojník Ján Fiedler z 85. pešieho pluku dostali korunný strieborný záslužný kríž na stužke medailly hrdinskosti. Na uznanie zdarného chovania sa proti nepriateľovi Ernest Szálka, rezervný nadporučík 85. pešieho pluku, dostal vojenský záslužný kríž tretej triedy. — Karol Ripka, fírer 67. pešieho pluku, dostal strieborný záslužný kríž na stužke medailly hrdinskosti. — Štefan Hrabcsák, rezervný fírer 9. honvédskeho pešieho pluku, dostal striebornú medailu hrdinskosti druhej triedy. Kaprál Bertold Kiss a freiter Michal Varga z 9. honvédskeho pešieho pluku dostali bronzovú medailu hrdinskosti — Reservný poručík Tibor Wein, syn kážmarského fabrikanta, za hrdinské chovanie sa dostal striebornú medailu hrdinskosti. — Mikulášovi Lupkovičovi, kapitánovi 27. táborského haubitz pluku, rodákovi zo spišského Praxdorfu, na uznanie hrdinského chovania sa pred nepriateľom znovu na vedomie bolo dané najvyššie pochvalné uznanie.

Vymenenie koš.-oderbergskej železnice. V poslednom čase kolovaly také chýry, ako by už teraz zoštatniť mali košicko-oderbergsnú železnicu. Tieto chýry spočívajú na válečných zkušenosťach, ktoré navidomoči dokázaly mimoriadnu dôležitosť košicko-oderbergskej železnice. Napriek tomu, dozvedeli sme sa ale, že prredbežne niet o tom reči, aby uskutočnili to zoštatnenie. Zamestnanci tejto železnice v mesiaci marci sossbierali medzi sebou pre rodiny svojich narukovaných súdruhov 2502 korún.

Nový mešťanosta mesta Levoče. V Levoči 19. apríla za mešťanostu vyvolili levočského advokáta dr. Mórica Frieda s väčšinou 39 hlasov. Jeho katolícky

protikandidát Michal Hueskó dostal len 18 hlasov. Veľmi smutná to vec, že hlavné mesto spišskej stolice teraz spravovať bude žid.

Spišský podžupan proti alkoholu. Spišský podžupan dr. Ludvik Neogrady nedávno na zasadnutí jedného kultúrneho spolku povedal, že po vojne treba v prvom rade bojovať proti užívaniu alkoholu, ako proti žriedlu všetkého zlého.

Vyznačení poručíci 85. peš. pluku. Na uznanie hrdinského chovania sa proti nepriateľovi rezervný poručík Julius Schwarcz znovu dostal «Signum Laudis»; rezervný poručík Mikuláš Hedry za výtečné služby, preukázané proti nepriateľovi, vyznačený bol odznakom «Signum Laudis».

Filiálka Červeného Kríža v spišských Jaglovciach. Vlastenecké obecnosť obcí: Jaglovce, Margicany a V. Folkmar 9. apríla utvorilo filiálku Červeného Kríža. Už pred utvorením zasadnutím prihlásilo sa ku nej 100 údov. Jaglovský okresný notár Ludvik Jung v maďarskej a jaglovský rim.-kat. farár Julius Tauffer v slovenskej reči oboznámili prítomné početné obecnosť so vznešenými a vlasteneckými cieľami ustanovizne spolku Červeného Kríža. Predsedom filiálky stal sa gelnický hlavný slúžny Ladislav Farkas, podpredsedom jaglovský r.-kat. farár Julius Tauffer, tajomníkom a zápisníkom jaglovský okresný notár Ludvik Jung a pokladníkom Jakub Korach, predstavený železničného nádražia v Margicanoch.

Óvodu Šárišanom. Na detskú opatrovňu, ktorú vystaviť má spišský opatrovný kruh na niektorom vidieku Šáriša, spustošenom Rusmi, banická direkcija rakúskej banickej účastinnej spoločnosti v Máriahute obetovala 200 korún. Obecnosť Spiša doteraz na ten cieľ obetovalo 1717 korún.

Do ruskeho zajatia netreba maďarsky a rumunsky písať. Spišsko haligovský rim.-kat. farár od Franca Sopku, r.-kat. učiteľa trenčianskej obce Kisradna, dostal karotku zo Škotova (Sibíria). Na stranách karotky stojí nasledujúca česká poznámka písaná ceruzou (napísal to zaiste ruský censor): Povedzte tam v Uhorsku úradom, aby nikto nepísal po uhorsky (maďarsky), ani po rumunsky, bo nám zomrel ten censor. Maďarské a rumunské listy ostanú ležať. Nech píšu v ktorejkoľvek reči. Oznamte to v úradných novinách. To je v záujme zajatých a tamojších ľudí, aby dopisy dochádzaly. Pravda?

Kážmarskú cis. a kráľ. rezervnú nemocnicu koncom marca rozpustili.

Vyznačení honvédi košického 9. pluku. Na uznanie hrdinského chovania sa pred nepriateľom striebornú medailu hrdinskosti prvej triedy dostali: rezervný poručík Samuel Csik, rezervní zástavníci Sam. Zsigmond, Štefan Pavesik, Aladár Siposs a Gejza Klekner, hrdinskou smrťou zomrelý rezervný kadét Desider Szirmay, strážmajster Ondrej Soltész, jednoroční dobrovoľníci fíreru Ondrej Szilágyi a Eliaš Chill, kaprál Alfréd Gyermek a frajter Ján Pribaha. Striebornú medailu hrdin-

skosti druhej triedy dostali: rezervní zástavníci Aladár Nemes a Karol Gomba, rezervný kadét Ladislav Furia a kadét Pavel Mauksch, kadét-kandidáti Pavel Goots, Alexander Schwarz, Ján Czekkel a Jozef Jendruscsik, strážmajstri Ondrej Kovács, Franc Puskás, Ján Weinhold a Adam Spitka, fireri Ján Oelschläger, Alexander Réti, Franc Répaszki, Julius Lipták, Móric Horowicz, Ludvík Szántai a jednoročný dobrovoľník firer Franc Farkas, kapráli Ludvík Venczel, Jozef Majoros, Anton Ferencsik, Alexander Nyemcsik, Štefan Nagy, Franc Csekán, Štefan Iván, Ján Bosganyi a Jozef Tóth, frajtri Ján Csernák, Ján Vityák, Ján Szamper a Ondrej Szénégető, honvédi Jakub Engel, Koloman Szalisznyó a Ján Theisz. Bronzovú medailu hrdinskosti dostali 396-sti. Hrdinskou smrťou zomrelý strážmajster Ján Juhász a strážmajster Vilhelm Gottlieb ale vyznačení boli korunným strieboým záslužným krížom na stužke medailly hrdinskosti.

Nová zima v Spišskej Magure. Po prekrásnom počasi, ktoré trvalo stále cez jeden celý mesiac, 14. apríla nastala nová zima, za dva dni bez prestania padal sneh, 17. bolo ho už na polmetra. 18. nastal ale znovu odmäk.

Obesil sa. V spišskej Lehnici 28. marca obesil sa Ondrej Dörner na trám izby.

Mrtví a ranení.

Zkráteniny: pp. = spoločný peší pluk; hp. = honvédsky peší pluk; jb. = jágerský bataillon; komp. = kompánia; náhr. komp. = náhradná kompánia; bat. = bataillon. Za menom stojace číslo označuje kompániu, v ktorej patričný slúži. Za menom stojaci † znamená, že dotyčný zomrel; písmena z. ale značí, že patričný je zajatý.

Všetci, pri ktorých niet žiadnej poznámky, sú ranení.

Adamovič Jozef (Luzsna) bosensko-hercegovinský 3. pp. 8, Bachraty Franc poručík v reserve (Modor) 44. pp. 1, Baňak Július (Sikabony) 72. pp. 2, Berényi Ján (Vámos, Zvolen) 306. hp. 3 †, Bernát Jozef (Nagyrona) 71. pp. 2 z., Caltig Pavel (Miava) 72. pp. 2, Celder Ludvík 9. hp. 4 z., Červenak Ján (Egyházmarót) 26.

pp. † (bol oznámený ako ranený), Chamula Martin (Gyetva) 55. pp. 14, Chorváth Ján (Petrócz) 6. pp. 4. náhr. komp. z., Csávoly Andrej (Málnapatak) 33. pp. 5. náhr. komp., Drozd Tomáš (Váracska) 83. pp. 2. náhr. komp. z., Dzurilla Štefan (Roskóc, Spiš) 32. jb. 4. z., Franko Edvard (Iglóhollópatak) 32. jb. z., Freund Albert (Vágújhely) 76. pp. 12, Folkmann Bernhard poručík v reserve (Miklósfalva) 65. pp. †, Fürst Andrej (Dobsina) 10. hp. 4 z., Gajdoš Ján (Sároskisfalu) 32. jb. z., Gambaly Jozef (Alsófricske, Šariš) 67. pp. †, Goldstein Hermann (Nagyfalu, Orava) 3. hp. 5, Goldsitter Jozef (Máriavölgy) 60. pp. 7, Govorčinov Alexander (Kölpény) 6. pp. 3. náhr. komp. z., Grsits Emil (Szilbács) 6. pp. 2. náhr. komp. z., Guga Tomáš (Petrócz) 6. hp. 6, Gyurkovits Michal (Palánka) 6. pp. 2 z., Happos Juraj (Nógrád) 12 hp. (pridelený 3. c. k. landšturm. žandárskemu bataillonu) 4, Hanulai Július (Tótpelsőc) 25. pp., Havrila Ján (Garamolaszka) 35. pp. 1, Hitmár Karol (Gidrafa) 72. pp. 13, Hollósi Fridrich Karol (Szepesófalva) 86. pp. 9. †, Halota Tomáš (Miava) 35. pp. 15 †, Hrubša Ladislav (Péterlak) 72. pp. †, Hügyec Ján (Nógrád) 60. pp. 7, Humenik Jozef (Récsköz, Šariš) 32. jb. 3, Jackuliak Pavel (Rimaszabadi) 12. hp. (pridelený 3. c. k. landšturm. žandárskemu bataillonu) 4, Janik Anton (Sztankován) 85. pp. 9, Jambik Ján (Dobrováralja) 66. pp. 8, Jakos Štefan (Nagyszombat) 13. hp. (pridelený 1. c. k. landšturm. žandárskemu bataillonu) 1, Janoška Jozef (Banka) 12. pp. †, Jánošik Juraj (Mezőköz) 29. jb. †, Jedimas Joachim (Kövesfalva) 10. hp. 3, Ivanič Jozef (Récse) 13. hp. (pridelený 2. c. k. landšturm. žandárskemu bataillonu) 1, Kazik Franc (Nagysziklás) 26. pp. 12, Klempa Ján (Pozsony) 13. hp. (pridelený 1. c. k. landšturm. žandárskemu bataillonu) 1, Klinga Ján (Szepesváralja) 65. pp. 12, Klopfer Jozef (Nagyszombat) 13. hp. (pridelený 1. c. k. landšturm. žandárskemu bataillonu) 1, Knop Franc (Hidaskürt) 13. hp., ranený a zajatý, Kohel Gejza (Nádszeg) 13. hp. (pridelený 2. c. k. landšturm. žandárskemu bataillonu) 1 †, Konrad Anton (Gácsfalu, Novohrad) 61. pp. 15.

(Pokračovanie nasleduje.)

Vyborné šijáce stroje,

tak tiež bycikle a gramofóny vo veľmi ľahkých cenách na sklade má

JOZEF HABAN

Budapest, VII., Almásy-tér 14.

Pýtajte si veľký obrázkový cenník zdarma.

Oznamy prijíma

administracia

„Krestan“

BUDAPEST,

Szentkirályi-utca 28.

51 rokov v obchode, vyzkúmane dobrá osada na kosa.

Nikto nikdy nemal lepšej kosa, ako je naša

Bazilika zlato-kosa.

Nesľubujeme nebo a zem, každému ale, kto s dôverou obráti sa ku nám, pošleme takú trvanlivú ostriu zlatú kosu, za ktorú nás požeňovať bude. Tieto kosa už od 50 rokov rozposielame najväčším pántvam a mnoho tisíc hospodárom. Zárukou dobre stojíme za každú kosu a nesodpovedné zameníme zdarma. — Cena jednej „Bazilika zlatej kosa“ s poštovou dobierkou:

	70	75	80	85	90	95	100	110 cm.
--	----	----	----	----	----	----	-----	---------

Cena 1 kosa 2-60 2-70 2-80 2-90 3- 8-10 3-20 3-60 kor.
Cena 1 kosa Bazilika diamantovej osielky 1-50 kor. Takej nikdy nebolo. Zvláštne upozornenie pre sbierateľov kupcov na kosa. Pri kúpe 10 kusov kós 1 kus posielame zdarma. Pri kúpe 30 kusov, zdarma posielame 3 kusy alebo jeden výborný 8 výstr. revolver, alebo jeden opravde postriebrený metallový kríž. Prosíme na každý pád žiadať si náš veľký obrázkový cenník. Zdarma ho pošleme a každému spôsobíme s ním veľkú radosť. — K dostaniu v obchode: **Jozef Marosi a Syn.** Esztergom 15. číslo. 51 ročná osada na kosa a veľký obchodný dom.